

• • • • • • • • • • Voor een land dat rekt op een groeiende export van plantaardige producten, ook naar landen buiten de Europese Unie, is onbelemmerde markttoegang van het grootste belang. Voor de importerende landen staat naast de behoefte aan onze producten ook de gezondheid van de eigen grond en de oogsten voorop. Kortom, zij stellen fytosanitaire eisen aan de producten die hun land inkomen. Nederland zet in op optimale markttoegang fytosanitair. Daarvoor is voorbeeldige samenwerking tussen overheid, keuringsdiensten en marktpartijen een vereiste. Wijzen alle neuzen dezelfde kant op?

Koepelorganisaties aan het woord

Samenwerken aan fytosanitaire markttoegang

Voedselzekerheid

Mondiaal gezien is het belangrijk de verspreiding van ziektes in bollen, zaden, stekken, groenten, fruit, pootgoed en sierteelproducten te voorkomen. Niet alleen is dit belangrijk voor de economie, vanwege de hoge kosten die met een uitbraak gepaard gaan, maar ook als bijdrage aan de versterking van voedselzekerheid. Internationale fytosanitaire overeenkomsten voorzien in maatregelen om de verspreiding van schadelijke organismen, ziekten en plagen voor planten te voorkomen. Om invulling te geven aan die fytosanitaire overeenkomsten en in het bijzonder te voorkomen dat deze maatregelen de handel ernstig raken, werken tal van organisaties samen. Zo ook in Nederland.

Ingewikkeld

Het is een utopie om de eisen, regels en procedures rond fytosanitaire markttoegang mondiaal te standaardiseren. Elk land heeft specifieke klimatologische omstandigheden, landbouwgrond heeft

overall andere kenmerken en regeringen stellen hun eigen fytosanitaire eisen die zij baseren op de risico's van het krijgen van ziekten die gepaard gaan met handel. Met duizenden verschillende ziektes en plagen in al die verschillende planten en plantaardige producten vragen elk land, elke levering en elke navolgende bewerking of verwerking een eigen procedure en afhandeling.

Vertrouwen

In Nederland, al eeuwen groot in agribusiness en agri-export, wordt aan de fytosanitaire markttoegang van oudsher alle mogelijke aandacht besteed. Onze agrarische kennis staat op eenzame hoogte, export is een bekende route en we hechten waarde aan lange termijnrelaties, dus aan gezonde productie die het vertrouwen telkens weer bevestigt. Het Derde Landenteam Markttoegang van, tegenwoordig, het ministerie van EZ is een essentiële schakel. De afspraken voor het kunnen exporteren van planten en plantmateriaal worden op overheidsniveau

Anthos, de Koninklijke Handelsbond voor Boomkwekerij- en Bolproducten, voorzitter Mr. Henk Westerhof:

Westerhof oordeelt positief over de samenwerking tussen de partijen die op fyto-sanitair gebied aan de markttoegang derde landen werken. “De inspanningen van zowel het Derde Landenteam Markttoegang Fyto-sanitair samen met Team Internationaal van de NVWA leiden tot positieve resultaten. Zo voerde Taiwan voor een virus plotse-ling een nultolerantie in, hetgeen betekent dat een zending bloembollen naar Taiwan geheel vrij van het betreffende virus moet zijn. Dan wordt elke levering een lotto en een onmogelijke opdracht voor de exporteurs. Ministerie en NVWA namen onmiddellijk actie. Twee man naar Taiwan, doelgericht overleg en een werkzame oplossing als positief eindresultaat. Maar er blijft altijd werk te doen. Momenteel vertoont de afzet naar China een sterke stijging. Een verre bestemming, dus langdurig transport. Ondanks goede afspraken blijft de importinspectie intensief en dus tijdrovend. Niet alleen lastig maar ook kostbaar. Het zijn uiteindelijk dezelfde controles als die wij hier al deden bij het vertrek. Afnemende landen moeten dus nog meer op onze kennis en kunde vertrouwen. Fyto-sanitair vraagt dus voortdurende inzet en aandacht. Dus mogen we niet bezuinigen op gekwalificeerde mensen. Ik wil er op aandringen de capaciteit niet verder te verminderen en liefst te verhogen. Onze export is er veel te belangrijk voor.”

vastgesteld en de overheid is de competente autoriteit voor het onderhandelen over fyto-sanitaire eisen en het bestendigen van barrières. Er wordt nauw samengewerkt met de NVWA (Team Internationaal), die het ministerie op technisch vlak ondersteunt en de fyto-sanitaire dossiers opbouwt en beheert. Ook de keuringsdiensten KCB, BKD, NAK en Nak tuinbouw brengen hun toonaangevende expertise in. Van onschatbare waarde is ook het aandeel van de landbouwattachés en -assistenten, onze deskundige vertegenwoordigers in de landen zelf. Het ministerie organiseert missies naar de landen en nodigt buitenlandse delegaties uit om met kennis te nemen van de fyto-sanitaire garanties die Nederland kan geven. Tenslotte zijn er de koepelorganisaties van de sector, wiens leden de export uiteindelijk realiseren en een veelheid aan agrarische projecten in het buitenland uitvoert. Goede samenwerking is daarbij van groot belang, een samenwerking die ondanks soms tegenstrijdige belangen - zoals het lijkt - de markttoegang op fyto-sanitair gebied soepel moet helpen regelen.

Toekomstvisie

Met een toenemende wereldhandel in agrarische producten een goed moment om de koepelorganisaties te vragen naar hun ervaringen tot nu toe en hun visie op de toekomst.

VGB, de branchevereniging van de groothandel in bloemen en planten, directeur Robert Roodenburg:

“Mooi wanneer alle missies en bezoeken nog eerder in een planning te zien zouden zijn,” begint Robert Roodenburg. “Maar voor het overige hebben wij goede ervaringen binnen de fyto-sanitaire

samenwerking. Het draait bij ons om vers en dat vraagt om snelle reactie, om schade te voorkomen. Tegelijkertijd is het oplossen van fyto-sanitaire struikelblokken ingewikkeld. Het gaat nooit snel genoeg, helaas. Daarbij is vrijwel elk incident uniek. De oplossing vraagt tijd en inzet van mensen met ervaring en kennis van zaken. Mooi dat ons netwerk in de wereld goed is georganiseerd, met vertrouwde landbouwraden ter plaatse. Die structuur moeten we behouden, met alle kennis en ervaring. Het is met name mensenwerk. Laat de bezuinigingen daarop geen vat krijgen. Rust op het fyto-sanitaire traject is een voorwaarde om de hectiek van de agri-export onder controle te houden. Je herkent het in de branche. De onderlinge concurrentie is groot, maar over fyto-sanitair is iedereen het eens. Of het over uien of snijbloemen gaat, markttoegang is essentieel.”

Plantum, de branchevereniging van bedrijven in plantaardig uitgangsmateriaal, directeur Niels Louwaars.

“Nederland is zowel de grootste exporteur ter wereld van uitgangsmateriaal als een grote importeur,” stelt Louwaars vast. “Wij moeten aan beide kanten fyto-sanitaire risico’s afdekken, garanties kunnen afgeven en tegelijk de handel maximaal faciliteren. Goede samenwerking is dus essentieel. Handelsblokkades kosten de sector enkele tientallen miljoenen per jaar. Soms zijn reacties van importerende landen terecht, maar regelmatig zetten we vraagtekens bij de argumenten om partijen uitgangsmateriaal tegen te houden. Doeltreffende inzet van Nederland in IPPC- en EPPO-verband is van groot belang. Daarbij moeten we op één lijn zitten.” Louwaars is echter niet ontevreden. “De samenwerking met EZ en NVWA loopt goed. Wel is van groot belang dat het kennisniveau bij een krimpende overheid op peil blijft. Voldoende ervaren ambtenaren, die de tijd krijgen voor de vaak complexe dossiers. Overigens, de inzet van onbezoldigde ambtenaren bij de keuringsdiensten werkt goed. Daarnaast is capaciteit van belang om effectief op calamiteiten te kunnen reageren. Ambassades sluiten, aantal landbouwraden inkrimpen? Die inhoudelijke kennis en ervaring ter plaatse hebben we hard

nodig. De structuur van ons netwerk is perfect. Niet aan tornen! Viroiden in tomatenzaad voor Azië, Phoma-schimmel op (en niet erin!) spinaziezaad voor de VS en de reguliere discussies over aardappelziekten, het hoeft allemaal geen definitieve barrière op te werpen, maar je moet wel alles in stelling brengen.”

Frugi Venta, het Nederlandse handelsplatform voor groente en fruit, directeur Gert Mulder:

Groente en fruit vormen een van de grotere exportstromen. Gert Mulder is positief over de samenwerking voor de fytosanitaire markttoegang. “Er wordt

goed naar elkaar geluisterd. Vragen we voorrang voor bepaalde dossiers dan worden die ook snel behandeld. Nu zijn we goed op weg met uien naar Indonesië. Er werd snel gehandeld. Men kwam hier op bezoek bij de bedrijven en kreeg een prima indruk. Het dossier ontwikkelde zich vrijwel probleemloos in goede richting. Een schoolvoorbeeld hoe je vertrouwen wint en bevestigt. De minister-president gaat binnenkort op bezoek en dan wordt het akkoord gesloten. Overigens, een puntje van kritiek, wij bren-

gen niet gemakkelijk ministers en andere hoogwaardigheidsbekleders in stelling, terwijl dat in het buitenland toch respect afdwingt. Zo deed minister Ploumen prima werk in Brazilië. Jammer dat men daar nu weer alle tijd neemt, net nu het op de finale uitwerking aankomt, maar het ministeriële bezoek baande wel de weg voor markttoegang. Maar hard fruit naar de VS, dat blijft problemen opleveren. Ook met tomaten, zelfs nu we die 100% onder quarantaineomstandigheden geteeld kunnen aanbieden, blijft de Amerikaanse overheid dwarsliggen. Maar uiteindelijk zal onze werkwijze ook die barrière slechten.”

Nederlandse Aardappel Organisatie (NAO), belangenbehartiger van de Nederlandse pootaardappel, consumptie- en industrieaardappelhandelaren, directeur René van Diepen.

Nederland levert poot- en consumptieaardappelen naar 65 mondiale bestemmingen. Voor wat betreft het pootgoed is Nederland de grootste exporteur ter wereld. “Eventuele fytosanitaire problemen moeten snel en ter zake kundig

worden aangepakt,” concludeert René van Diepen. “Ons imago als leverancier van uitstekende (poot)aardappelen staat of valt ermee. Onze NAO-leden dragen fytosanitair steeds meer verantwoordelijkheid. Een goede zaak, maar landen hechten aan overleg met overheden en koepelorganisaties. De bedrijven mogen niet in de knel komen. Daarbij, als bezuiniging de motivatie van de overheid is om taken en verantwoordelijkheden over te dragen, dan dreigt er iets fout te gaan. Men moet het benodigde budget niet schrappen maar overhevelen.”

Van Diepen beaamt dat de NAO altijd sneller resultaat wil zien. De vaak gehoorde reactie van de leden op de vraag wanneer de exportbelemmering moet zijn opgeheven is ‘gisteren!’ “Daarom moet de overheid het belang van de organisatorisch werkzame infrastructuur blijven inzien. Een hoog gekwalificeerde overheid, op peil houden van de keuringsinstituten als NAK, een sterke NAO en telers en handelshuizen met know how vormen de essentiële onderdelen.”

Frits H. Emmerik